

Finlands svenska
hembygdsförbund r.f.

Verksamhetsplan 2026

FINLANDS SVENSKA HEMBYGDSFÖRBUND

Verksamhetsplan 2026

1. INLEDNING

2. Verksamhet och projekt

2.1 Kurser och seminarier

2.2 Nordiskt samarbete

2.3 Nationellt samarbete

2.4 Tidningen Hembygden

2.5 Katalogens koppling till finna.fi

2.6 Hembygdsdagar

2.7 KulturreSOR

3. Medlemskap

4. Administration

Godkänd på styrelsemöte 6.10.2025

Godkänd på höstmötet 25.10.2025

INLEDNING

Finlands svenska hembygdsförbund (FSH) grundades år 1983 och går in i sitt 44:e verksamhetsår.

Förbundets uppgift är att fungera som en central- och intresseorganisation för sina medlemsorganisationer och de finlandssvenska hembygdsföreningarna samt väcka intresse och bilda opinion för hembygdsarbete bland den stora allmänheten.

Förbundet stöder och bistår sina medlemsföreningar med rådgivning och service på många olika områden, som tangerar hembygdsarbete och museiverksamhet samt bevarandet och synliggörandet av kulturarvet.

Sina syften förverkligar Förbundet genom att:

- befordra och samordna strävandena att tillvarata, vårda och levandegöra minnen och yttringar av folklig kultur bland finlandssvenskarna.
- förmedla kontakter mellan Finland och övriga nordiska länder samt företräda finlands-svensk lokalkultur på finländskt, nordiskt och internationellt plan.
- bistå myndigheter och organisationer med information och utlåtanden.
- arbeta för att staten, kommuner och institutioner uppmärksammar betydelsen av den lokala kulturens värde.
- stöda hembygds- och lokalhistorisk forskning samt lokal arkivverksamhet.
- ordna sammankomster och kurser samt sprida upplysning genom egen publikationsverksamhet och andra kanaler.
- verka för att massmedia uppmärksammar svenskt hembygdsarbete i Finland.

År 2025 hade Förbundet 124 medlemmar; 29 ordinarie och 95 understödjande medlemmar. Medlemmarna är städer, hembygdsföreningar och -arkiv, byaföreningar samt släkt- och bygdeforskningsföreningar.

Vision:

Finlands svenska hembygdsförbund vill väcka intresse för kulturarvet i närmiljön. FSH vill främja lokal samhörighet, bekämpa rotlöshet och delta i samhällsutvecklingen. Förbundet skall vara ett förbund i samtiden.

Värdebegrepp:

Gemenskap, samverkan, jämlikhet och öppenhet.

2. VERKSAMHET OCH PROJEKT – kontinuitet och utveckling

Innehåll och mål

Under våren 2025 avslutades projekt *Hembygdsakademin* (15.08.2023–30.4.2025). Den uppskattade verksamhet som då skapades kommer att fortsätta i både den ordinarie verksamheten och i kommande projekt. Förbundets mål är att den här verksamheten sköts av en anställd på åtminstone 80% arbetstid. Det finns kontinuerligt behov av denna verksamhetsform.

Förbundets centrala uppgift är att stöda medlemsföreningarnas verksamhet samt inspirera, erbjuda information och ge nya infallsvinklar i arbetet med lokalhistoria, ordna föreläsningar och inspirationsdagar. En aktiv kommunikation med medlemsföreningarna kommer att fortsätta eftersom direkt kommunikation ger bättre resultat när kurser planeras.

Verksamheten under år 2026 kommer att fokusera på det grundläggande arbetet i föreningarna: samlingsförvaltningens olika delar dvs allt från samlande, sparande och tillgängliggörande. Det här är ett arbete som ofta inte märks, men som är basen för ett museum eller ett arkiv. Erfarenheter från projekt Hembygdsakademin visade att det finns ett stort behov av information om denna verksamhet.

Under året kommer också, om finansiering beviljas, att inledas flera projekt som dels stöder ordinarie verksamhet och ger kontinuitet i FSH:s verksamhet riktad till föreningarna, dels ger nya infallsvinklar på arbetet med kulturarvet. Två av projekten skall skapa nya sätt att knyta kontakter med de nordiska länderna samt erbjuda nya möjligheter för informationsutbyte.

Sammanfattningsvis: FSH:s verksamhetsår 2026 skall vara ett år med satsning på kontinuitet, utbyte av idéer och ett aktivt samverkande med tidigare samarbetsparter men även med nya aktörer.

2.1 Kurser och seminarier - kontinuitet

Förbundet arrangerar under verksamhetsåret kurser, seminarier och föreläsningar som hybridevenemang. Hembygdsförbundet behöver fortsätta att vara den aktör som i samarbete med Ansvarsmuseerna ger svar på frågor kring samlingsförvaltning och hembygdsverksamhet. FSH är en smidig organisation, som med kort varsel kan arrangera infotillfällen om frågor som berör medlemmarnas verksamhet. Vi på FSH är måna om att ha en snabb och tjänstvillig kommunikation med våra medlemsföreningar.

Allmänt:

- Kurser i främst samlingsförvaltning – hur sköta ett museum. Betydelsen av denna verksamhet blir alltmer efterfrågad.
- Utgångspunkten för kurserna är medlemmarnas önskemål och behov.
- FSH samarbetar aktivt med andra aktörer i förverkligandet av verksamheten. Samarbetsparter bland annat museer med regionalt ansvar och medlemsföreningarna
- FSH kommer fortsättningsvis att ha fysisk verksamhet i de olika svenskspråkiga regionerna men även att erbjuda möjlighet att delta på distans. Det här gör att deltagare från olika regioner kan delta oberoende av på vilken ort evenemanget ordnas fysiskt.
- FSH informerar sina medlemsföreningar om program som ordnas av andra aktörer.

Kurser och föreläsningar, eventuellt med praktiska uppgifter

Inom den ordinarie verksamheten kommer kurser och föreläsningar att ordnas utgående ifrån den respons som projekt *Hembygdsakademin* fick

Målet är att svara på det behov medlemsföreningarna har. Enskilda föreningar kan också få handledning.

Kurser som ordnas under året:

- Grundarbete i museiverksamhet dvs samlingsförvaltning – katalogisering både analog och digital, arkivering, skapande av riktlinjer för samlingen. Aktivitet som stöder föreningarnas sparande och förståelse av kulturarvet samt ger förutsättningar att föra material till sökportalen finna.fi
- Användningen av katalogiseringsprogrammet *Katalogen*
- IT-verkstäder – skapandet och upprätthållandet av webbsidor
- Elektronisk arkivering – möjligheter och utmaningar (Workshop)
- Föremålsvård (Workshop i samarbete med Ansvarsmuseerna)
- Övrig verksamhet ingår i samarbetsprojekt som sökts finansiering för men beslut inte ännu getts.
- En modell för hur man kan strukturera upp arbetet med samlingsförvaltningen - beskrivning, dokumentering, katalogisering, digitalisering, tillgängliggöra – kommer att skapas och ett hembygds museums samlingar användas som grund. Hembygdsföreningen söker bidrag för att anställa en person för arbetet medan FSH står för sakkunskap. Modellen ska ge grundläggande information för hur man kan skapa ordning i en samling och ge en helhetsbild av behövliga åtgärder samt göra mindre arbetsinsatser till en del av en större, ändamålsenlig helhet.
Under hösten 2025 valdes ett lämpligt hembygds museum ut, med hanterbar föremålssamling, delvis katalogiserade föremål och som har för avsikt att inleda digitalisering.

2.2 Nordiskt samarbete

Finlands svenska hembygdsförbund engagerar sig i det nordiska hembygdsarbetet. Förbundet upprätthåller kontakt med de nationella hembygdsförbunden i Sverige.

- Förbundet deltar i ett NordPlus-finansierat projekt, **”Migrationens effekter på lokalsamhället”**. Projektet är ett samarbete mellan Kiviks Museum & Arkiv (Sve), Landskrona stads kulturförvaltning (Sve), Det tyske mindretal i Danmark, Migrationsmuseet i Farum (Danmark) samt Finlands svenska hembygdsförbund. FSH/Finland skriver om folkomflyttningen i Karelen under 1940-talet, baserat på litteraturstudier och intervjuer.
Slutprodukt blir en digital posterutställning och en tillhörande katalog.
Stiftelsen Kiviks Museum & Arkiv är huvudman.
Dokumentationsprojektet behandlar nordisk migration och integration under en tidsperiod från mitten av 1900-talet fram till idag.
Projektiden är 1.9.2025–30.4.2027 och har en anställd projektledare.
- Heimbygda, Jämtland Härjedalens hembygdsförbund är projektägare för **”Gränslös lokalhistoria – föreningar i samverkan”**, ett samarbetsprojekt där organisationerna. FSH och Namdal Historielag deltar. Projektet ska etablera samarbete och utbyte mellan föreningar som arbetar med lokalhistoria och hembygd i Trøndelag, Jämtland Härjedalen och Österbotten.
Projektet ska erbjuda tre fysiska sammankomster för föreningsaktiva. Vid dessa tillfällen

skall deltagarna ta del av varandras arbeten, arbetssätt och metoder för att hitta vad man har gemensamt och vad man kan lära av varandra.
Finansiering har sökts från Demos (Nordisk Kulturkontakt) och om bidrag beviljas inleds projektet 1.1.2026 och pågår till 20.10.2027.

2.3 Nationellt samarbete

Finlands svenska hembygdsförbund samarbetar med olika kulturarvsorganisationer, t.ex. hembygds- och museiföreningar, ansvarsmuseer, hembygdsmuseer, folkhögskolor och medborgarinstitut.

Förbundet samarbetar även med Suomen Kotiseutuliitto och SFV-Bildning – Förbundsarenan och vid behov med andra organisationer.

Verksamhetsledaren är medlem i Delegationen för föreningshusärenden, som administreras av Suomen Kotiseutuliitto (Finlands hembygdsförbund) och vars uppgift är att bevilja medel för reparation av föreningshus i hela landet. Finlands Hembygdsförbund delar ut det prövningsbaserade understödet på uppdrag av Undervisnings- och kulturministeriet.

FSH är medlem i SFV-Bildning – Förbundsarenan, Pohjola-Norden samt ständig medlem i Svenska folkskolans vänner.

Samarbete kring Hembygdsakademien sker med Suomen Kotiseutuliitto och Ansvarsmuseerna i Karleby, Vasa, Åbo, Raseborg och Borgå. Samarbetet med Ansvarsmuseerna kan ännu utvecklas och utökas.

- Projektet ”**Boundless Cultural Heritage - Developing Nordic networks for local heritage and cultural heritage work**” är ett samarbetsprojekt mellan Kotiseutuliitto (projektägare), FSH, Sveriges hembygdsförbund och Kulturvernforbundet. Under Kotiseutupäivät i Torneå ordnas ett gemensamt seminarium kring temat Gränslöst kulturarv. FSH kommer då att hålla ett diskussionstillfälle kring samma tema. Finansiering har sökts från Demos (Nordisk Kulturkontakt) och projektet inleds 1.1.2026, om finansiering beviljas, och pågår fram till 31.12.2027.
- **Leader-Projekt Välkommen till din hembygd – museet som mötesplats.**
Projektet inleds våren 2026 om finansiering erhålls och pågår fram till våren 2028. Vår grundtanke är att hembygdsföreningarna ska kunna vara en naturlig inkörsport för nyinflyttade i ett lokalsamhälle. Nyinflyttade skall kunna lära känna sin nya kommun/ort/plats samtidigt som de lär känna ortsbefolkningen genom gemensamma aktiviteter eller möten. Både nyinflyttade och ortsbefolkningen får också möjlighet att berätta vad orten/platsen betyder för dem, dvs tvåvägsintegration.
Målgrupp: Hembygdsföreningar och andra föreningar i Österbotten och invånare på landsbygden (nyinflyttade och stadigvarande)
Indirekt målgrupp: de som bor stadigvarande på orten, invånare på landsbygden, andra byaföreningar och aktörer.
Samarbetsnätverk: Bark (Barnkulturnätverket i Österbotten), Ansvarsmuseet i Österbotten, Österbottens museum.
Tidtabell: 2-årigt projekt, eller 2 år och 2 månader
Projekttid: 1.1.2026–28.2.2028
Projektet förverkligas i Österbotten, men i kurser och föreläsningar kan alla FSH:s medlemsföreningar delta, både fysiskt och online.
För projektet anställs en projektledare på 80% arbetstid.

- I projektet skapas mötesplatser och evenemang där hembygdsföreningarnas museiområden och museisamlingar används.
- Material, berättelser, information behöver sparas ändamålsenligt och bland annat kommer Katalogen att användas för det här ändamålet.
- Aktivitet: kurser, föreläsningar, workshops.

2.4 Tidningen Hembygden

Tidningen Hembygden utkommer år 2026 med två nummer, i maj och november. Vardera utkommer som e-tidning och majnumret utges även som papperstidning.

Upplagan är ca 8 500 exemplar.

Hembygden utgör en viktig kontaktlänk mellan Hembygdsförbundet och de lokala föreningarna, som även bidrar med många artiklar till tidskriften.

Tidningen är hembygdsrörelsens språkrör till omvärlden och dess uppgift är att verka som ett debatt- och informationsorgan för det finlandssvenska hembygds- och kulturarbetet samt väcka intresse för förbundets verksamhet.

Tidningen distribueras till FSH:s medlemsföreningars personmedlemmar, bibliotek, kommuner, organisationer, museer och prenumeranter. Tidningen kan prenumereras för 18 €/år. Tidningens verksamhet finansieras med annonser, frivilliga bidrag, understöd från fonder och stiftelser samt med prenumerationsavgifter.

Hembygden skall vara en tidning som består av relevanta och intressanta artiklar som berör hembygdsverksamhet och kulturarv.

Materialet i tidningen består av medlemsföreningarnas artiklar och artiklar av frilansjournalister, samt annonser i varierande mängd beroende på numrens innehåll/tema och material.

E-tidningen publiceras på Prenly, Textalk Media AB (Sverige). Prenly erbjuder mottagarna möjlighet att läsa tidningen digitalt.

År 2026 kommer arbetet med tidningens innehåll att skötas av ett redaktionsråd som träffas 3-4 gånger under året.

- Frilansjournalister anlitas från hela Svenskfinland för mer heltäckande bevakning av de olika regionerna.
- Eftersom arbetet med tidningens layout, bildredigering, delvis textredigering samt skapandet av en tryckfärdig produkt görs med applikationer som är dyra och kräver specialkunskap av användaren, är det nödvändigt att anlita köptjänster.

2.5 Katalogens koppling till finna.fi

Arbetet med att utveckla ett smidigt och lätthanterligt katalogiseringsprogram inleddes år 2020. Programmet följer godkända standarder och har utvecklats för att material skall kunna föras till finna.fi. Avtal med Nationalbiblioteket ingicks i juni 2024.

Webbhuset inledde hösten 2024 implementeringen av ett gränssnitt till finna.fi. Utveckling och testning fortsatte under våren 2025. På grund av nedskärningar i bidrag kunde inte arbetet slutföras.

- Föreningarnas material i Katalogen går igenom för att korrigera eventuella fel och göra materialet finna-anpassat.
- Arbetet återupptas under år 2026

2.6 Hembygdsdagar 2026

Hembygdsdagar (Museidagar) har ordnats sedan år 2001 och ger finlandssvenska hembygdsaktiva och -intresserade en möjlighet att träffas och utbyta idéer. Hembygdsdagarna hölls senast år 2024 i Dalsbruk och kommer år 2026 att hållas som ett endags-seminarium i samband med endera vår -eller höstmötet.

2.7 KulturreSOR

Förbundet arrangerar varje år en kulturreSA till Baltikum eller ett nordiskt land.

Avsikten med resorna är att hembygdsföreningarnas medlemmar, förutom att de får träffas och utbyta erfarenheter, har möjlighet att besöka museer och ta del av sevärdheter på intressanta orter. Resan ordnas i samarbete med Hangö trafik – Friman resor.

- År 2026 kommer resan att gå till Bornholm

3. MEDLEMSKAP

FSH har två medlemskategorier: ordinarie medlemmar och understödjande medlemmar.

Ordinarie medlemmar har rösträtt vid förbundets möten. Understödjande medlemmar har närvaro- och yttranderätt men inte rösträtt vid förbundets möten. Understödjande medlemmar betalar en lägre medlemsavgift.

3.1 Medlemsförmåner

Till medlemmar i FSH ges följande medlemsförmåner:

- Tidningen Hembygden till medlemsföreningarnas personmedlemmar – år 2024 infördes en avgift på 1,80 eur/ hushåll
- Webbplats (Digistoff), ingen avgift
- Katalogen, 125 €/år för ordinarie medlem och 150 €/år för samverkande medlem.

Webbplats och Katalogen ingår i Webbhusets föreningsverktyg DeskY. I DeskY finns också möjlighet att ta i bruk följande funktioner som inte ges som medlemsförmån: dokument (spara föreningens dokument), bokföringsprogrammet Briox samt ett medlemsregister.

Målet är att kunna erbjuda medlemmarna lätthanterliga digitala verktyg.

- Kurser i uppdateringar av webbplatser kommer att hållas under året enligt föreningarnas behov och önskemål. Varje år ordnas 2-4 kurser om användandet och uppdatering av webbplatsen.
- Juridiska tjänster erbjuds för mindre ärenden, t.ex. i avtalsfrågor. Avgiftstak.

3.2 Medlemsbrev

År 2021 tog FSH marknadsföringsprogrammet Mailchimp i bruk för att skicka ut medlemsbrev till sina medlemsföreningar. Brevet skickas per e-post till medlemsföreningarnas kontaktperson och innehåller aktuell information, som främst berör arbetet i en förening, information från Förbundet och aktuellt på föreningsfältet. Medlemsbrevet kan också läsas på Förbundets webbsida.

År 2026 kommer FSH att fortsättningsvis aktivt hålla kontakt med medlemsföreningarna och diskutera bland annat vilka förväntningar det finns på centralorganisationen. Den verksamhet FSH ordnar förverkligas på ett sådant sätt som passar medlemsföreningarnas behov, önskemål

och tidtabeller; viktiga aspekter då föreningarna drivs på frivillig basis. Målet är att upprätthålla en aktiv kommunikation med medlemsföreningarna.

- Personlig kontakt med alla medlemsföreningar
- Medlemsföreningarnas kontaktuppgifter går igenom så att de är aktuella.

3.3 Förtjänsttecken

Under år 2024 förnyades kriterierna för Hembygdsförbundets utmärkelsetecken och år 2025 införskaffades de två nyinstiftade förtjänsttecknen: hembygdsmedaljen i brons och hembygdsmedaljen i förgyllt silver med röd-gult band.

Hembygdsmedaljen i förgyllt silver med röd-gult band är Förbundets högsta utmärkelsetecken och instiftades år 2024. Medaljen föreslås, beviljas och bekostas av FSH. Medaljen kan tilldelas en person som gjort en mycket betydande insats för det finlandssvenska hembygdsarbetet på regional eller nationell nivå.

1. Hembygdsmedaljen i silver med blå-vitt band, instiftades 2008, och beviljas personer som under många år fungerat som ordförande för en hembygdsförening eller gjort en synnerligen förtjänstfull insats för den finlandssvenska hembygdsvärlden.)

Medaljen kan på ansökan beviljas en person som under minst 20 år fungerat som ordförande, eller 25 år som sekreterare, kassör eller gjort en annan motsvarande betydelsefull insats (t.ex. som arkivarie) inom en förening.

Medaljen kan också beviljas en person som regionalt eller nationellt gjort en synlig och betydande insats för det finlandssvenska hembygdsarbetet.

Hembygdsmedaljen i silver kan sökas av hembygdsföreningar, hembygdsforskargrupper eller motsvarande som bedriver hembygdsliknande verksamhet. Medaljen beviljas av FSH:s styrelse. Medaljen kan också föreslås av FSH:s styrelse. I så fall bekostas den av FSH.

2. Hembygdsmedaljen i brons med blåvitt band instiftades år 2024. Medaljen kan på ansökan beviljas en person som i minst 10 år verkat som ordförande, eller i minst 15 år som sekreterare, kassör eller innehaft en annan betydelsefull post (tex som arkivarie) eller i minst 25 år gjort en annan betydelsefull insats (tex som styrelsemedlem eller talkoarbetsledare) inom en förening. Medaljen kan också beviljas en person som regionalt eller nationellt gjort en synlig och betydande insats för det finlandssvenska hembygdsarbetet.

Hembygdsmedaljen i brons kan sökas av hembygdsföreningar, hembygdsforskargrupper eller motsvarande som bedriver hembygdsliknande verksamhet. Medaljen beviljas av FSH:s styrelse.

3. Förtjänsttecknet i silver som präglades år 2005 kan på ansökan beviljas en person som i minst 10 års tid lokalt eller regionalt utfört en aktiv insats inom hembygdsarbetet. Förtjänsttecknet kan sökas av hembygdsföreningar, hembygdsforskargrupper eller motsvarande som bedriver hembygdsliknande verksamhet. Förtjänsttecknet beviljas av hembygdsförbundets styrelse, styrelseordförande eller verksamhetsledare.

- En ny pappersfolder, som används för diplom och vid seminarier, planeras och införskaffas.

4. ADMINISTRATION

Förbundets högsta beslutande organ, förbundsstämman, är uppdelad i vårmöte och höstmöte. Vid höstmöte väljs ordförande, styrelsemedlemmar och CGR-revisor (revisionssamfund) för följande verksamhetsår. Höstmötet fastställer även budget och medlemsavgift samt verksamhetsplan. Vid vårmöte fastställs bokslut och årsberättelse för föregående verksamhetsår. I anslutning till vår- och höstmötet arrangeras seminarier eller annat program.

Förbundet har en heltidsanställd verksamhetsledare och en administrativ assistent (2026 moderskapsledig) anställd på deltid, 50%. En vikarie anställs för tiden ordinarie assistenten är moderskapsledig.

En del arbetsuppgifter i anslutning till tidskriften Hembygden sköts av en utomstående person mot arvode.

För projekt *Välkommen till Österbotten* anställs en projektledare på 80 % för visstid, om finansiering erhålls.

Verksamhetsledaren, som är direkt underställd styrelsen, ansvarar förutom för den operativa verksamheten, för kansliverksamheten, bereder och verkställer styrelsens beslut och handhar i egenskap av skattmästare förbundets ekonomi. Bokföringen sköts av en bokföringsbyrå. Verksamhetsledaren fungerar även som chefredaktör och ansvarig utgivare för Förbundets tidning Hembygden.

Kansliet finns i Svenska Österbottens Ungdomsförbunds lokaler, Handelsplanaden 10 D, 65100 VASA.

E-postadressen är forbundet@hembygd.fi och hemsidans adress är www.hembygd.fi

- Förbundets styrdokument färdigställs, genomgås och publiceras på webbplatsen
- Webbplatsen behöver ännu utvecklas och finslipas för att öka kommunikationen utåt om verksamheten. Förbundet har även Facebook och Instagram (fisvehembygdsforbund).
- Boksamlingen på kontoret organiseras och en förteckning över böckerna görs.
- Inköp av nya datorer

Styrelsen